កម្រងសៀវភៅគតិបណ្ឌិតតំបន់បូព៌ា

东方智慧丛书

និពន្ធនាយក: ថាំង វឹនហួយ លីវ ជឺឈាង

主编：汤文辉 刘志强

ទីប្រឹក្សា: ហ្សាំង ប៉ៅឈុន

学术顾问：张葆全

ភាសាចិន - ខ្មែរ

汉柬对照

ការបកប្រែសេចក្ដីសម្រង់មួយចំនួនចេញពីស្នាដៃឈ្មោះ តាសៀ និង ជុងយុង

大学中庸选译

អ្នកពន្យល់: ហ្សាំង ប៉ៅឈុន

选释：张葆全

បកប្រែដោយ: ស៊ូ ហ័រឆាយ

翻译：苏华才

ពិនិត្យនិងកែសម្រួលដោយ: Kun Chanbosorpors

柬埔寨语审读：Kun Chanbosorpors

គូររូបភាពដោយ: ចឹង ជឹនមីង ឡាន សៀហួយ

绘图：郑振铭 蓝学会

GUANGXI NORMAL UNIVERSITY PRESS

广西师范大学出版社

កម្រងសៀវភៅគតិបណ្ឌិតតំបន់បូព៌ា

东方智慧丛书

និពន្ធនាយក: ថាំង វ៉ឺនហួយ   លីវ ជឺល

主编：汤文辉　刘志强

ទីប្រឹក្សា: ហ្សាំង ប៉ៅឈុន

学术顾问：张葆全

ភាសាចិន - ខ្មែរ

汉 柬 对 照

ការបកប្រែសេចក្ដីសម្រង់មួយចំនួនចេញពីស្នាដៃឈ្មោះ តាស៊ៀ និង ជុងយុង

大学中庸选译

អ្នកពន្យល់: ហ្សាំង ប៉ៅឈុន

选释：张葆全

បកប្រែដោយ: ស៊ូ ហ័រឆាយ

翻译：苏华才

ពិនិត្យនិងកែសម្រួលដោយ: Kun Chanbosorpors

柬埔寨语审读：Kun Chanbosorpors

គូររូបភាពដោយ: ចឹង ជឹនមីង   ឡាន សៀហួយ

绘图：郑振铭　蓝学会

· 桂林 គួយលីន ·

GUANGXI NORMAL UNIVERSITY PRESS

广西师范大学出版社

© 2016 by Guangxi Normal University Press.
All rights reserved.

图书在版编目（CIP）数据

大学中庸选译：汉柬对照 / 张葆全选释；苏华才译；郑振铭，蓝学会绘．—桂林：广西师范大学出版社，2016.9
（东方智慧丛书 / 汤文辉等主编）
ISBN 978-7-5495-8651-6

Ⅰ．①大… Ⅱ．①张…②苏…③郑…④蓝… Ⅲ．①儒家②《大学》—译文—汉语、柬埔寨语③《中庸》—译文—汉语、柬埔寨语 Ⅳ．①B222.14

中国版本图书馆 CIP 数据核字（2016）第 192776 号

广西师范大学出版社出版发行
（广西桂林市中华路 22 号　邮政编码：541001
网址：http://www.bbtpress.com）
出版人：张艺兵
全国新华书店经销
广西大华印刷有限公司印刷
（广西南宁市高新区科园大道 62 号　邮政编码：530007）
开本：880 mm × 1 240 mm　1/32
印张：11.5　　字数：233 千字　　图：50 幅
2016 年 9 月第 1 版　　2016 年 9 月第 1 次印刷
定价：86.00 元

如发现印装质量问题，影响阅读，请与印刷厂联系调换。

东方智慧丛书

学术顾问：张葆全
主　　编：汤文辉　刘志强

编辑委员会：
主　　任：虞劲松　郭玉贤
委　　员：才学娟　王　专
王　燕　杨远义
陈丕武　施　萍
梁嗣辰

翻译委员会：
主　　任：黎巧萍　刘志强
覃秀红
委　　员：王海玲　吴思远
张　蔚　沈　菲
欧江玲　徐明月
谈　笑　陶　红
黄兴球　覃海伦
韩艳妍

美术委员会：
主　　任：柒万里　尹　红
委　　员：卫阳虹　王雪峰
吕　鹏　刘　荣
关瑞琳　郑振铭
俞　崧　陶朝来
黄建福　蓝学会
戴孟云

កម្រងសៀវភៅគតិបណ្ឌិតតំបន់បូព៌ា

ទីប្រឹក្សា: ហ្សាំង ប៉ៅឈុន
និពន្ធនាយក: ថាំង វីនហ្វយ　លីវ ជីឈាង

គណៈកម្មការនិពន្ធ:
ប្រធាន: យូ ជីនសុង　កូ យក់ស៊ាន
សមាជិក: ឆៃ សៀជាន　វ៉ាំង ជាន់
វ៉ាំង យាន　យ៉ាង យ័នយី
ឆេន ភីអ៊ូ　ស៊ី ភីង
លាំង ស៊ីឆេន

គណៈកម្មការបកប្រែ:
ប្រធាន: លី ឆៅភីង　លីវ ជីឈាង
ឈិន ស៊ាវហុង
សមាជិក: វ៉ាំង ហៃលីង　អ៊ូ ស៊ីយ័ន
ហ្សាំង វ៉ៃ　ស៊ឹន ហ្វៃ
អូវ ជាំងលីង　ស៊ូ មីងយៀ
ថាន សាវ　ថៅ ហុង
ហ្វង ហេងឈាវ　ឈិន ហៃលុន
ហាន យានយាន

គណៈកម្មការរចនា:
ប្រធាន: ឈី វ៉ាន់លី　យីន ហុង
សមាជិក: វ៉ៃ យ៉ាំងហុង　វ៉ាំង ស្វយហ្វឹង
រូ ភឹង　លីវ យុង
ក្វាន់ រុលីន　ឆឹង ឆឹនមីង
យូ សុង　ថៅ ចាវឡៃ
ហ្វង ជានហ្វូ　ឡាន សៀហ្វយ
តៃ មឹងយូន

总　序

文化交流对人类社会的存在与发展至关重要。季羡林先生曾指出，文化交流是推动人类社会前进的主要动力之一，文化一旦产生，就必然交流，这种交流是任何力量也阻挡不住的。由于文化交流，世界各民族的文化才能互相补充，共同发展，才能形成今天世界上万紫千红的文化繁荣现象。[1]

中国与东盟国家的文化交流亦然，并且具有得天独厚的优势。首先，中国与东盟许多国家地理相接，山水相连，不少民族之间普遍存在着跨居、通婚现象，这为文化交流奠定了良好的地理与人文基础。其次，古代中国与世界其他国家建立起的“海上丝绸之路”为中国与东盟国家的经济、文化交流创造了有利的交通条件。

中国与东盟诸多使用不同语言文字的民族进行思想与文化对话，自然离不开翻译。翻译活动一般又分为口译和笔译两类。有史记载的

[1]季羡林：《文化的冲突与融合·序》，载张岱年、汤一介等《文化的冲突与融合》，北京大学出版社，1997年，第2页。

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

中国与东盟之间的口译活动可以追溯至西周时期，但笔译活动则出现在明代，至今已逾五百年的历史。

在过去五百年的历史长河中，东盟国家大量地译介了中国的文化作品，其中不少已经融入到本国的文化中去。中国译介东盟国家的作品也不在少数。以文字为载体的相互译介活动，更利于文化的传承与发展，把中国与东盟国家的文化交流推上了更高的层次。

2013 年 9 月，国务院总理李克强在广西南宁举行的第十届中国—东盟博览会开幕式上发表主旨演讲时指出，中国与东盟携手开创了合作的“黄金十年”。他呼吁中国与东盟百尺竿头更进一步，创造新的“钻石十年”。2013 年 10 月，习近平总书记在周边外交工作座谈会上强调要对外介绍好我国的内外方针政策，讲好中国故事，传播好中国声音，把中国梦同周边各国人民过上美好生活的愿望、同地区发展前景对接起来，让命运共同体意识在周边国家落地生根。于是，把中华文化的经典译介至东盟国家，不仅具有重要的历史意义，同时还蕴含着浓厚的时代气息。

所谓交流，自然包括“迎来送往”，《礼记》有言：“往而不来，非礼也；来而不往，亦非礼也。”中国与东盟国家一样，既翻译和引进外国的优秀文化，同时也把本国文化的精髓部分推介出去。作为中国最具人文思想的出版社之一——广西师范大学出版社构想了《东方智慧》丛书，并付诸实践，不仅是中国翻译学界、人文学界的大事，更是中国与东盟进行良好沟通、增进相互了解的必然选择。广东外语外贸大学和广西民族大学作为翻译工作的主要承担方，都是国家外语非通用语种本科人才培养基地，拥有东盟语言文字的翻译优势。三个单位的合作将能够擦出更多的火花，向东盟国家更好地传播中华文化。

联合国教科文组织的官员认为，“文化交流是新的全球化现象”。[1] 我们希望顺应这一历史潮流与时代趋势，做一点力所能及的事。

是为序。

刘志强

2015 年 1 月 25 日

[1]《联合国教科文组织文化政策与跨文化对话司司长卡特瑞娜·斯泰诺的致辞》，载《世界文化的东亚视角》，北京大学出版社，2004年，第3页。

បុព្វកថា

ការផ្លាស់ប្តូរវប្បធម៌មានសារៈសំខាន់ក្នុងអត្ថិភាពនិងការវិវត្តនៃសង្គមមនុស្ស។ លោកសាស្ត្រាចារ្យ ជី ស៊ានលីន ធ្លាប់កត់សម្គាល់ថា ការផ្លាស់ប្តូរវប្បធម៌ជាកម្លាំងចលករដ៏សំខាន់មួយសម្រាប់ជំរុញឱ្យសង្គមមនុស្សបោះជំហានទៅមុខ។ អោយតែមានវប្បធម៌កកើតឡើង ប្រាកដមានការផ្លាស់ប្តូររវាងគ្នានឹងគ្នាជាពុំខាន គ្មានកម្លាំងអ្វីមួយ អាចរារាំងនូវការផ្លាស់ប្តូរបែបនេះឈ្នះបានទេ។ ព្រោះតែមានការផ្លាស់ប្តូរគ្នាទៅវិញទៅមកនេះ ទើបវប្បធម៌នៃគ្រប់ជាតិសាសន៍ក្នុងលោក អាចជួយបំពេញបន្ថែមគ្នា រីកចំរើនរួមគ្នា និងមានវិបុលភាពនៃវប្បធម៌ដ៏សម្បូរបែបក្នុងលោកនាសព្វថ្ងៃនេះ។[1]

ការផ្លាស់ប្តូរវប្បធម៌រវាងចិននិងបណ្តាប្រទេសអាស៊ានក៏ដូចគ្នាដែរ ហើយក៏មានលក្ខខណ្ឌអំណោយផលពិសេសថែមទៀតផង។ទីមួយៈ ចិននិងប្រទេសមួយចំនួននៃអាស៊ានមានព្រំដែនជាប់គ្នា។ ការធ្វើចំណាកស្រុក តាំងទីលំនៅនិងការ

[1] ជី ស៊ានលីនៈ បុព្វកថានៃសៀវភៅ ការប៉ះទង្គិចនិងចុះសម្រុងគ្នានៃវប្បធម៌ បោះពុម្ពដោយគ្រឹះស្ថានបោះពុម្ពផ្សាយសកលវិទ្យាល័យប៉េកាំង ឆ្នាំ ១៩៩៧ ទំព័រទី ២។

ភ្ជាប់ចំណងសាច់ញាតិ រៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍រវាងជនជាតិមួយចំនួន ជាមូលដ្ឋានគ្រឹះខាងភូមិសាស្ត្រនិងមនុស្សសាស្ត្រដ៏ល្អប្រសើរសម្រាប់ការផ្លាស់ប្តូរវប្បធម៌។ ទីពីរ៖ វិថីសូត្រសមុទ្រ ដែលបង្កើតឡើងដោយប្រទេសចិននិងបណ្តាប្រទេសផ្សេងៗទៀតតាំងពីដើមមកបានផ្តល់នូវផ្លូវចរាចរណ៍ដ៏មានសារៈប្រយោជន៍មួយក្នុងការផ្លាស់ប្តូរសេដ្ឋកិច្ចនិងវប្បធម៌រវាងចិននិងបណ្តាប្រទេសអាស៊ាន។

ចិននិងអាស៊ាន បើកកិច្ចសន្ទនាខាងមនោគមវិជ្ជានិងវប្បធម៌ ដោយប្រើនូវភាសានិងតួអក្សរខុសប្លែកពីគ្នា មិនអាចចៀសផុតពីការបកប្រែនោះទេ។ ការបកប្រែភាសាចែកចេញជាពីរប្រភេទ គឺការបកប្រែផ្ទាល់មាត់ និងការបកប្រែដោយសំណេរ។ ប្រវត្តិបកប្រែផ្ទាល់មាត់រវាងចិននិងអាស៊ាន ដែលមានកត់ត្រាទុកក្នុងឯកសារប្រវត្តិសាស្ត្រ បានចាប់ផ្តើមពីរាជវង្សស៊ីចូវមកម្ល៉េះ ប៉ុន្តែការបកប្រែដោយសំណេរវិញ ទើបតែចាប់មានកាលពីរាជវង្សម៉េងនេះដែលមានប្រវត្តិជាង ៥០០ ឆ្នាំមកហើយ។ ក្នុងរយៈកាលជាង ៥០០ ឆ្នាំចុងក្រោយនេះ បណ្តាប្រទេសអាស៊ានបានបកប្រែអក្សរសិល្ប៍ចិនជាច្រើន ហើយស្នាដៃទាំងនោះ បានជ្រាបចូលក្នុងវប្បធម៌ជាតិនៃបណ្តាប្រជាជាតិអាស៊ាន។ ការបកប្រែស្នាដៃអក្សរសិល្ប៍អាស៊ានទៅជាភាសាចិន ក៏មានចំនួនមិនតិចដែរ។ ការបកប្រែទៅវិញទៅមកដោយមានអក្សរជាភ្នាក់ងាអំណោយផលដល់ការស្នងបន្តផ្សព្វផ្សាយ និងការអភិវឌ្ឍវប្បធម៌នេះ ជំរុញការផ្លាស់ប្តូរវប្បធម៌រវាងចិននិងអាស៊ានឱ្យឈានឡើងដល់កម្រិតកាន់តែខ្ពស់មួយថែមទៀត។

នៅក្នុងពិធីបើកសម្ពោធពិព័រណ៍ចិន-អាស៊ានលើកទី១០ដែលរៀបចំធ្វើឡើងនៅទីក្រុងណាននីង ខេត្តក្វាងស៊ី ប្រទេសចិនកាលពីខែកញ្ញា ឆ្នាំ ២០១៣ លោកលីឃើឈៀង នាយករដ្ឋមន្ត្រីចិនបានថ្លែងសុន្ទរកថាជាគន្លឹះថា៖ ចិននិងអាស៊ានព្រួតដៃគ្នា បង្កើតឡើងនូវទសវត្សរ៍យុគសម័យមាស។ គាត់អំពាវនាវឱ្យចិននិងអាស៊ានបន្តខិតខំប្រឹងប្រែង រួមកម្លាំងកាយចិត្ត ដើម្បីឆ្ពោះទៅបង្កើតទសវត្សរ៍យុគសម័យត្បូងពេជ្រថ្មីមួយទៀត។ នៅក្នុងកិច្ចសន្ទនាគ្នាស្តីពីការងារនៃការបរទេសសម្រាប់ប្រទេសនៅជុំវិញខ្លួន លោក ស៊ី ជីនភីង ប្រធានាធិបតីចិនបានសង្កត់ធ្ងន់ថាយើង

គួរតែឃោសនាផ្សព្វផ្សាយនូវគោលនយោបាយផ្ទៃក្នុងនិងក្រៅប្រទេស ពិពណ៌នាអំពីចិនឱ្យគេបានដឹងឮ ផ្សព្វផ្សាយនូវទស្សនៈគំនិតចិនអោយរីកសព្វសាយ វេញបញ្ចូលរវាងសុបិនចិន និងបំណងចង់បានជីវភាពល្អបវររបស់ប្រជាជននៃបណ្ដាប្រទេសនៅជុំវិញ វេញបញ្ចូលរវាងសុបិនចិននិងទស្សនវិស័យសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍក្នុងតំបន់ ដើម្បីធ្វើឱ្យគំនិតសហគមន៍ជោគវាសនាតែមួយចាក់ឬសចូលក្នុងបណ្ដាប្រទេសនៅជុំវិញ។ ហេតុដូច្នេះ ការបកប្រែស្នាដៃដែលជាវណ្ណកម្មនៃវប្បធម៌ចិនទៅជាភាសាអាស៊ាន មិនគ្រាន់តែមានអត្ថន័យជាប្រវត្តិសាស្ត្រដ៏សំខាន់ប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងបង្កប់នូវលក្ខណៈពិសេសនាសម័យបច្ចុប្បន្ននេះទៀតផង។

ទាក់ទងនឹងការផ្លាស់ប្ដូរ រួមបញ្ចូលទាំងការទៅមករាប់រកគ្នា ក្នុងគម្ពីរលីជីមានឃ្លាមួយពោលថា «ការទៅមិនមក ពុំគួរសមទេ ការមកមិនទៅ ក៏ពុំគួរសមដែរ។» ចិនក៏ដូចបណ្ដាប្រទេសនៃអាស៊ានដែរ បានធ្វើការបកប្រែនិងនាំចូលមកនូវវប្បធម៌នៃអរិយប្រទេសផង ផ្សព្វផ្សាយនូវវប្បធម៌ពិសេសនិងសំខាន់របស់ខ្លួនឯងសម្រាប់ឱ្យគេស្គាល់និងយល់ដឹងផង។ គ្រឹះស្ថានបោះពុម្ពផ្សាយសកលវិទ្យាល័យគរុកោសល្យខេត្តក្វាងស៊ី ដែលជាគ្រឹះស្ថានបោះពុម្ពផ្សាយប្រកបដោយផ្នត់គំនិតមនុស្សសាស្ត្រជាងគេមួយក្នុងប្រទេសចិន បានផ្ដួចផ្ដើមនូវគំនិតរៀបរៀងចងក្រងកម្រងសៀវភៅវប្បធម៌ចិនសម្រាប់អាស៊ាន ហើយចាប់អនុវត្តភ្លាមៗ ដែលនេះមិនត្រឹមតែជាកិច្ចការធំមួយ ក្នុងមជ្ឈដ្ឋានបកប្រែចិន និងមជ្ឈដ្ឋានមនុស្សសាស្ត្រចិនប៉ុណ្ណោះ ថែមទាំងជាជម្រើសមិនអាចបោះបង់បាន សំរាប់ទំនាក់ទំនងល្អប្រសើររវាងចិននិងអាស៊ាន ដើម្បីជំរុញឱ្យមានទំនាក់ទំនងល្អនឹងគ្នា កាន់តែយល់ដឹងគ្នានិងបង្កើនចំណងមិត្តភាពរវាងគ្នា។ សកលវិទ្យាល័យជនជាតិក្វាងស៊ី និងសកលវិទ្យាល័យភាសាបរទេសនិងពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិខេត្តក្វាងទុង ជាមូលដ្ឋានជាតិសម្រាប់បណ្ដុះបណ្ដាលនិស្សិតបរិញ្ញាបត្រជំនាញភាសាបរទេស (ភាសាមិនប្រើជាសកល) ជាអ្នកទទួលបន្ទុកសំខាន់ក្នុងការបកប្រែលើកនេះ មានសមត្ថភាពលើសគេក្នុងការបកប្រែភាសាអាស៊ាន។ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការនៃភាគីទាំងបី ប្រាកដជាមានការប៉ះទង្គិចខាងផ្នត់គំនិតកាន់តែច្រើន ហើយផ្សព្វផ្សាយវប្បធម៌ចិនសម្រាប់

បណ្ដាប្រទេសនៃអាស៊ានឱ្យកាន់តែច្រើនសម្បូរថែមទៀត។

មន្ត្រីអង្គការយូណេស្កូនៃអង្គការសហប្រជាជាតិកត់សម្គាល់ថា ការផ្លាស់ប្ដូរវប្បធម៌ជាបាតុភូតសកលភាវូបនីយកម្មដ៏ថ្មីមួយ។[1] យើងខ្ញុំមានបំណងធ្វើទៅតាមលទ្ធភាពខ្លួន ដោយស្របតាមទំនោរថ្មីនៃស្ថានការណ៍យុគសម័យនេះ។

ខ្ញុំសូមដាក់ជាបុព្វកថា។

លីវ ជឺឈាង

ថ្ងៃទី ២៥ ខែមករា ឆ្នាំ ២០១៥

[1] សុន្ទរកថារបស់ប្រធាននៃនាយកដ្ឋាននយោបាយវប្បធម៌និងឆ្លើយឆ្លងអន្តរវប្បធម៌នៃអង្គការយូណេស្កូ ក្នុងសៀវភៅ ចក្ខុវិស័យអាស៊ីបូព៌ានៃវប្បធម៌លោក បោះពុម្ពដោយគ្រឹះស្ថានបោះពុម្ពផ្សាយសកលវិទ្យាល័យប៉េកាំង ឆ្នាំ ២០០៤ ទំព័រទី ៣។

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

前 言

《大学》和《中庸》，原为《礼记》中的两篇。南宋朱熹把《大学》和《中庸》与《论语》、《孟子》编在一起，称为“四书”，供读书人阅读。朱熹还撰写了《四书章句集注》（含《大学章句》、《中庸章句》、《论语集注》、《孟子集注》），解释了“四书”的文字和义理。在编辑时，朱熹对《大学》和《中庸》原文进行了分章，对《大学》的文字还做了一些调整。

由于南宋以后，历代科举考试主要考“四书”“五经”，所以“四书”“五经”成为读书人必读的“教科书”。“四书”“五经”的思想，日益深入人心，对古代中国人（尤其是知识分子）世界观、人生观的形成，产生了非常巨大的影响。其中包含着许多极为优秀的思想文化传统，值得我们继承和发扬。

《大学》——为学修身之正途

今天，《大学》对于我们，可以看作是：教育之纲领，为学之正途，

修身之极则，从政之宝典。

朱熹说：“大，过去读音读成泰，今天读音仍读成大。”在春秋末年孔子创办私学之前，“学在官府”（学校都是官办的），大学即国家的最高学府。《礼记·王制》说：“小学设在宫廷的左侧，大学设在城郊。天子设立的大学叫辟雍，诸侯设立的大学叫泮宫。”《大戴礼记·保傅》说：“古时候，小孩八岁时就开始上小学，学习基础的文化技艺，练习基本的礼节，培养初步的道德情操。十五岁就上大学，学习较为精深的文化技艺，练习较为繁复的礼节，按成人要求培养高尚的道德情操。”东汉郑玄在《礼记目录》中说：“在大学里，学子们广博地学习（学做人的道理，学从政的才能），可以为以后从政打下基础。”

在《大学章句》中，朱熹引程颐之言说：“《大学》是孔子儒家学派传世的典籍，是初学者学习精研道德学问的入门书。在今天要了解古人怎样学习精研道德学问，就靠这部《大学》，其次则是《论语》和《孟子》。”他告诉我们，古人求学，《大学》是必须首先研读的。

朱熹将《大学》分为 11 章，说：“第一章是经，是孔子说的话，是孔子弟子曾子记录下来的；后面十章是传（按：第五章为朱熹所补），是曾子的解释，是他的弟子门人记录下来的。”

曾子即曾参（前 505—前 435），字子舆，鲁国武城人，孔子弟子，《史记·仲尼弟子列传》说他小孔子 46 岁。其父曾点，也是孔子弟子。据《论语》记载，曾参严于律己，说“我每天都要多次反省我自己”。认为年轻学子“应把施行仁德于天下作为自己的使命”，因而年轻学子必定是“负担沉重而路途遥远”。他事亲至孝，并特别看重“孝”道，认为“在上位的人如果能恭谨地对待父母的死亡，追念而不忘祖先的功绩，老百姓的道德风气也就会跟着归于淳朴忠厚”。《史记·仲尼

弟子列传》说："孔子认为他精通孝道，所以对他进行了特别的传授。后来他写了《孝经》。"曾子也曾收徒讲学，孔子之孙子思是他的弟子，而孟子又敬仰子思，拜子思门人为师。由于曾子之传授而形成的"思孟学派"，成为儒家的正统学派。《汉书·艺文志》著录《曾子》十八篇，早已亡佚，今仅《孝经》、《大学》传世。此外，在《大戴礼记》、《孔子家语》等书中，有一些曾子言行的记载。

《中庸》——为人处世之宝典

中庸哲学是孔子的认识论，是他认识事物、处理矛盾的思想方法，也是他为人处世的道德标准。中庸哲学体现了孔子解决一切理论和实践问题的最高智慧。从《论语》、《孟子》等书来看，孔子的中庸思想，有"执中守正"、"折中致和"、"因时制宜通权达变"等含义。

东汉郑玄在《礼记目录》中谈到《中庸》篇时说："它的名称叫作'中庸'，是因为它所阐述的是'中和'的践行和功用。'庸'的意思就是'用'。"

朱熹在《中庸章句》开头解题时说："'中'，是不偏不倚、无过不及的名称。'庸'，是'平常'的意思。程子说：'不偏就叫作中，不易就叫作庸。中是天下的正道，庸是天下的定理。'"由此可知，孔孟儒家所说的中庸，就是恪守中道，坚持原则，不偏不倚，从容适度，不走极端，无"过"无"不及"。在处理矛盾时善于执两用中，协调致和，追求中正、中和、稳定、和谐。并且随时以处中，因时制宜，与时俱进。

中庸哲学所说的"中"，本身就包含了"和"。儒家文化讲"和而不同"（协调致和而不强行同一），讲"和实生物，同则不继"（阴阳协调从而致和就能滋生繁衍万物，强行同一万物就不能持续繁衍），其实质就是重视差异，尊重他人，尊重不同意见，重视协调，折中致和，崇尚和谐。

中庸之道，是儒家坚定的信仰和追求。儒家视中庸之道为"修身"

之极则，也是“治国平天下”的正道。

朱熹将《中庸》分为33章，并按全文内容，提示其论述要点。按照提示，全文可分为三个部分：第一部分，1—11章，重点论“中庸”，说明“执中守正是天下一切情感和道理的根本；折中致和，是天下一切事物的普遍原则。达到‘中和’的境界，天地便各在其位了，万物便生长繁育了”，中庸之道是“不可以片刻离开”的。第二部分，12—20章，重点论“道”，说明“中庸之道并不是远离人们的”，中庸之道的运用，既广大又精微。第三部分，21—33章，重点论“诚”，说明“诚”既是“天之道”，也是“人之道”。《中庸》论“诚”，实际上是论人的信仰和追求，也就是对中庸之道的信仰和追求。

朱熹说：“此篇是孔子儒家所传授的‘心法’（代代传授最为重要的心得和方法），子思恐怕时间久远而走样失真，所以用笔写了下来，后来他的门人便传授给孟子。”

《史记·孔子世家》记载，子思（前483－前402），名孔伋，字子思，孔鲤（字伯鱼）之子，孔子之孙，作《中庸》。《史记·孟子荀卿列传》说，孟子曾受业于子思之门人。《汉书·艺文志》著录《子思》二十三篇，早已亡佚，今仅《中庸》、《表记》、《坊记》（均收入《礼记》中）传世。但今本《中庸》有的文字，如二十八章“今天下车同轨，书同文，行同伦”等语，明显为秦汉间人所增补。

朱熹对《中庸》一书极为推崇，说：“这部书开头只说中庸一理，中间扩散发挥涉及万事万物，最后又归结为中庸一理。放开去它充满在天地东南西北各方，收起来可珍藏于密室之中。它的意味无穷无尽，都是实实在在的学问。善于读书的人认真研读玩味就会有莫大的收获，终身运用它就会感受到它的功用无穷无尽。”

本书从《大学》和《中庸》中精选了100条进行译解，原文均据

朱熹《四书章句集注》（中华书局 2011 年 1 月出版），各条标题，为中文译解者据原文和朱熹解说所加。中文译解者对原文进行了通俗易懂的翻译和解析，力求将《大学》、《中庸》思想的原貌及其精髓较为完整地呈现在读者面前。希望《大学》、《中庸》的思想精华，能给今天的人们以及子孙后代带来更多的有益启示。

អារម្ភកថា

ស្នាដៃតាសៀ(大学, ប្រែជា ការសិក្សាដ៏ប្រសើរ) និងស្នាដៃជុងយុង (中庸, ប្រែជា មជ្ឈិមប្បដិបទា គឺសេចក្ដីបដិបត្តិតាមដំណើរអដ្ឋង្គិកមគ្គជាចន្លោះកណ្ដាលនៃសេចក្ដីបដបត្តិតឹងពេក និងធូរពេក) គឺជាស្នាដៃពីរដែលមាននៅក្នុងគម្ពីរឈ្មោះ លីជី(礼记)។ លោក ជូ ស៊ី ដែលរស់នៅសម័យរជ្ជកាលណាន់សុង បានចងក្រងស្នាដៃបួន គឺ តាសៀ ជុងយុង លុនយី និង ម៉ឹងជឺ រួមបានជាគម្ពីរមួយ ដែលគេហៅថា 《សៀវភៅទាំងបួន》។ លោក ជូ ស៊ី នៅអត្ថាធិប្បាយ 《សៀវភៅទាំងបួន》ទៀតដែលមានបទអត្ថាធិប្បាយអំពីតាសៀ បទអត្ថាធិប្បាយអំពីជុងយុង បទអត្ថាធិប្បាយអំពីលុនយី និងបទអត្ថាធិប្បាយអំពីមឹងជឺ។ នៅពេលចងក្រង លោក ជូ ស៊ី បានចែកជាវគ្គដល់តាសៀនិងជុងយុង ហើយធ្វើការសម្របសម្រួលខ្លះៗពីតាសៀ។

ក្រោយរជ្ជកាលណាន់សុង ការប្រឡងធ្វើជាមន្ត្រីភាគច្រើនប្រឡង អំពីខ្លឹមសារក្នុង《សៀវភៅ៤ក្បាល》និង《គម្ពីរ៥ក្បាល》ដូចនេះហើយបានជា《សៀវភៅ៤ក្បាល》និង《គម្ពីរ៥ក្បាល》ក្លាយទៅជាសៀវភៅដ៏សំខាន់សម្រាប់អ្នកដែលត្រៀមប្រឡង។ ផ្នត់គំនិតនៃស្នាដៃទាំងនេះបានដក់ជាប់ក្នុង

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com